ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 19ης Μαρτίου 2002 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-393/99 και C-394/99,

που έχουν ως αντικείμενο ως αντικείμενο δύο αιτήσεις του Tribunal du travail de Tournai (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με τις οποίες ζητείται στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti)

και

Claude Hervein,

Hervillier SA (C-393/99),

Guy Lorthiois,

Comtexbel SA (C-394/99),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος του άρθρου 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', νυν άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και όπως κατόπιν τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 355, σ. 5),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, P. Jann, τις F. Macken και N. Colneric, προέδρους τμήματος, τους C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (εισηγητή), M. Wathelet και B. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— το Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti), εκπροσωπούμενο από τον L. Paeme, γενικό διευθυντή,

— οι C. Hervein, εταιρία Hervillier SA, G. Lorthiois, εταιρία Comtexbel SA, εκπροσωπούμενοι από τους E. van Daele και P. Detournay, avocats,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Rietjens,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Κ. Γρηγορίου και Ι. Γαλάνη-Μαραγκουδάκη και τον Ι. Μπακόπουλο,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον F. Anton και την E. Karlsson,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Hillenkamp και την H. Michard, επικουρούμενους από τον R. Karpenstein, Rechtsanwalt,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti), εκπροσωπούμενου από τον L. Renaud, σύμβουλο, της Ελληνικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την Ι. Γαλάνη-Μαραγκουδάκη και τον Ι. Μπακόπουλο, του Συμβουλίου, εκπροσωπουμένου από την A. Lo Monaco, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από την H. Michard, κατά τη συνεδρίαση της 7ης Φεβρουαρίου 2001,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Απριλίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δύο αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 1999, που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 13 Οκτωβρίου 1999, το Tribunal du travail de Tournai υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς το κύρος του άρθρου 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', νυν άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και όπως κατόπιν τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 355, σ. 5, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και ως προς το περιεχόμενο της ενδεχομένης κηρύξεως των διατάξεων αυτών ως ανισχύρων.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφορών μεταξύ, αφενός, του Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (στο εξής: Inasti) και του C. Hervein και της εταιρίας Hervillier SA (στο εξής: Hervillier) και, αφετέρου, του G. Lorthiois και της εταιρίας Comtexbel SA (στο εξής: Comtexbel), όσον αφορά τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως που απαιτεί το Inasti για τις δραστηριότητες διευθυνόντων συμβούλων εταιριών τις οποίες άσκησαν στο Βέλγιο ο C. Hervein και ο G. Lorthiois.

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

3 Ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού 1408/71 περιλαμβάνει τα άρθρα 13 έως 17, σχετικά με τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας.

4 Δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 14γ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.»

5 Το άρθρο 14γ του κανονισμού 1408/71 καθόρισε τους ειδικούς κανόνες που εφαρμόζονται στα πρόσωπα που ασκούν ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών. Το άρθρο αυτό, όπως ενημερώθηκε με τον κανονισμό 2001/83, ορίζει:

«1. Το πρόσωπο που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους υπόκειται:

α) με την επιφύλαξη της περιπτώσεως β), στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μισθωτή δραστηριότητα·

β) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα VII, στη νομοθεσία καθενός από αυτά τα κράτη μέλη όσον αφορά τη δραστηριότητα που ασκείται στο έδαφός τους.

2. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου 1, περίπτωση β', θα καθορισθούν σε κανονισμό που θα εκδώσει το Συμβούλιο κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής.»

6 Το άρθρο 14δ, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 διευκρινίζει:

«Το πρόσωπο που αναφέρεται [...] στο άρθρο 14γ, παράγραφος 1, περίπτωση α), θεωρείται, για τους σκοπούς εφαρμογής της νομοθεσίας που καθορίζεται σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις, ότι άσκησε το σύνολο [...] των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων στο έδαφος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.»

7 Το παράρτημα VII του κανονισμού 1408/71, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', και το οποίο απαριθμεί τις περιπτώσεις στις οποίες ένα πρόσωπο υπάγεται ταυτόχρονα στη νομοθεσία δύο κρατών μελών, αφορά, στο σημείο 1, την άσκηση μη μισθωτής δραστηριότητας στο Βέλγιο και μισθωτής δραστηριότητας σε άλλο κράτος μέλος, πλην του Λουξεμβούργου.

8 Προκειμένου, αφενός, να συμπληρωθεί το άρθρο 14γ του κανονισμού 1408/71 ώστε να ληφθεί υπόψη η περίπτωση της ασκήσεως πλέον των δύο μισθωτών και μη μισθωτών δραστηριοτήτων στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών και, αφετέρου, να καθορισθούν οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου 1, στοιχείο β', του άρθρου αυτού, σύμφωνα με την παράγραφο 2, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 3811/86. Ο κανονισμός αυτός άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1987, σύμφωνα με το άρθρο 4.

9 Το άρθρο 1, σημείο 1, του κανονισμού 3811/86 αντικατέστησε το άρθρο 14γ του κανονισμού 1408/71 με το ακόλουθο κείμενο:

«Το πρόσωπο που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφορετικών κρατών μελών, υπόκειται:

α) με την επιφύλαξη του στοιχείου β), στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα, ή, αν ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, στη νομοθεσία η οποία καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 14, σημεία 2 ή 3·

β) στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα VII:

— στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μισθωτή δραστηριότητα, η οποία νομοθεσία καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 14, σημεία 2 ή 3, αν ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών,

και

— στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μισθωτή δραστηριότητα, η οποία νομοθεσία καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 14α, σημεία 2, 3 και 4, αν ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.»

10 Εξάλλου, το άρθρο 1, σημείο 2, του κανονισμού 3811/86 προσέθεσε την ακόλουθη παράγραφο στο άρθρο 14δ του κανονισμού 1408/71:

«2. Το πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 14γ, στοιχείο β), θεωρείται, για τον καθορισμό του ποσοστού των εισφορών που επιβαρύνουν τους μη μισθωτούς εργαζόμενους βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα, ότι άσκησε τη μισθωτή του δραστηριότητα στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.»

11 Τέλος, το άρθρο 2 του κανονισμού 3811/86 συμπλήρωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138, στο εξής: κανονισμός εφαρμογής), θεσπίζοντας πολυάριθμες διατάξεις με σκοπό τη διευκόλυνση της ταυτόχρονης εφαρμογής δύο νομοθεσιών στις οποίες εμπίπτουν τα πρόσωπα που αφορά το άρθρο 14γ, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-393/99

12 Μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 1986, ο C. Hervein, Γάλλος υπήκοος και κάτοικος Γαλλίας, άσκησε ταυτόχρονα τα καθήκοντα του προέδρου-γενικού διευθυντή και μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή διευθύντος συμβούλου σε εταιρίες εγκατεστημένες συγχρόνως στη Γαλλία και στο Βέλγιο, μεταξύ των οποίων η Hervillier.

13 Στη Γαλλία, όπου οι διευθύνοντες σύμβουλοι εταιριών εξομοιούνται με μισθωτούς για την κοινωνική τους ασφάλιση, ο C. Hervein υπαγόταν και κατέβαλλε εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών εργαζομένων.

14 Το Inasti ενήγαγε τον C. Hervein και την Hervillier ενώπιον του Tribunal du travail de Tournai, ζητώντας την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως για τη δραστηριότητα του C. Hervein στο Βέλγιο μεταξύ 1ης Ιουλίου 1982 και 31ης Δεκεμβρίου 1986. Το Inasti δικαιολογεί την υπαγωγή του C. Hervein στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μη μισθωτών εργαζομένων στο Βέλγιο από το γεγονός ότι ο C. Hervein ασκούσε εκεί μη μισθωτή δραστηριότητα σύμφωνα με τη βελγική νομοθεσία, ενώ υπαγόταν στη Γαλλία στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών εργαζομένων. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71, σε συνδυασμό με το παράρτημα VII του ιδίου κανονισμού, πρόσωπο που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο και μισθωτή δραστηριότητα στη Γαλλία πρέπει να υπάγεται στη νομοθεσία καθενός από αυτά τα κράτη.

15 Ο C. Hervein και η Hervillier αμφισβήτησαν την υπαγωγή του C. Hervein στο βελγικό σύστημα για τον λόγο ότι, μολονότι ο C. Hervein εξομοιούνταν με μισθωτό εργαζόμενο στη Γαλλία για την κοινωνική του ασφάλιση, παρ' όλ' αυτά δεν ασκούσε στη Γαλλία μισθωτή δραστηριότητα.

16 Το Tribunal du travail de Tournai, έχοντας αμφιβολίες περί της φύσεως της ασκουμένης στη Γαλλία δραστηριότητας του C. Hervein αποφάσισε, με απόφαση της 6ης Ιουνίου 1995, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο συναφές προδικαστικό ερώτημα. Με απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1997 στην υπόθεση C-221/95, Hervein και Hervillier (Συλλογή 1997, σ. I-609), το Δικαστήριο απάντησε:

«Για την εφαρμογή των άρθρων 14α και 14γ του κανονισμού [...] 1408/71 [...], πρέπει να νοούνται ως "μισθωτή δραστηριότητα" και ως "μη μισθωτή δραστηριότητα" οι δραστηριότητες που θεωρούνται ως τέτοιες για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκούνται οι δραστηριότητες αυτές.»

17 Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, συνεχίστηκε η διαδικασία ενώπιον του Tribunal du travail de Tournai. Ο C. Hervein και η Hervillier αναφέρθηκαν στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer στην προαναφερθείσα υπόθεση Hervein και Hervillier, με τις οποίες ο γενικός εισαγγελέας κατέληξε ότι ήταν ανίσχυρο το άρθρο 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', του παραρτήματος VII του κανονισμού 1408/71, και κάλεσαν το Tribunal du travail de Tournai να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα ως προς το κύρος των εν λόγω διατάξεων. Αντιθέτως, το Inasti αντέκρουσε την προδικαστική αυτή παραπομπή για τον λόγο ότι η προαναφερθείσα απόφαση Hervein και Hervillier είχε οριστικό χαρακτήρα. Εξάλλου, το Inasti ισχυρίστηκε, βάσει της παρασχεθείσας από το Δικαστήριο απαντήσεως, ότι ο C. Hervein υποχρεούνταν να καταβάλλει εισφορές βάσει του βελγικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως των μη μισθωτών εργαζομένων.

18 Το Tribunal du travail de Tournai θεωρεί ότι, σύμφωνα με την ερμηνεία που έγινε δεκτή από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση Hervein και Hervillier, ο C. Hervein πρέπει να θεωρηθεί ότι ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στη Γαλλία και μη μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο. Συνεπώς, ο C. Hervein πρέπει να υπάγεται και στη γαλλική νομοθεσία περί κοινωνικής ασφαλίσεως δυνάμει του άρθρου 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71, σε συνδυασμό με το παράρτημα VII του ιδίου κανονισμού. Πάντως, το Tribunal du travail de Tournai διερωτάται ως προς το συμβατό των διατάξεων αυτών με τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 39 ΕΚ και 43 ΕΚ).

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal du travail de Tournai αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει ή όχι να κριθούν ανίσχυρα, ενόψει των άρθρων 48 και 52 της Συνθήκης, το άρθρο 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί της εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας

Ιουνίου 1983, και το παράρτημα VII του εν λόγω κανονισμού 1408/71, στο μέτρο που ορίζουν ότι το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος κράτους μέλους και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους υπάγεται στη νομοθεσία καθενός από αυτά τα κράτη μέλη;

2) Μπορεί ή όχι να γίνει επίκληση του ανισχύρου αυτού για να τεθεί υπό αμφισβήτηση η υπαγωγή σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως και οι εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως που οφείλονται κατ' εφαρμογήν της κριθείσας ως ανίσχυρης διατάξεως για τον προ της εκδόσεως της αποφάσεως που κρίνει το ανίσχυρο χρόνο, με την επιφύλαξη, αν η απάντηση είναι αρνητική, της περιπτώσεως των εργαζομένων και των δικαιούχων τους οι οποίοι, πριν από την ημερομηνία αυτή, είχαν ασκήσει αγωγή ή υποβάλει ένσταση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο;»

Η υπόθεση C-394/99

20 Ο G. Lorthiois, κάτοικος Γαλλίας, είναι διευθύνων σύμβουλος, πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου και πρόεδρος-γενικός διευθυντής εταιρίας εγκατεστημένης στη Γαλλία. Βάσει αυτού, υπάγεται και καταβάλλει εισφορές στο γαλλικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως των μισθωτών εργαζομένων. Εκ παραλλήλου, ο G. Lorthiois ασκεί τα καθήκοντα προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της Comtexbel, εταιρίας εγκατεστημένης στο Βέλγιο.

21 Για τους ίδιους λόγους με τους προβληθέντες κατά του C. Hervein, το Inasti ενήγαγε τον G. Lorthiois και την Comtexbel ενώπιον του Tribunal du travail de Tournai ζητώντας την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως για τη δραστηριότητα του G. Lorthiois στο Βέλγιο για τη χρονική περίοδο μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1987 και 31ης Δεκεμβρίου 1988.

22 Για λόγους αναλόγους με τους προβληθέντες στη διαφορά μεταξύ C. Hervein και Hervillier, το Tribunal du travail de Tournai αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ίδια ερωτήματα που υπέβαλε στην εν λόγω διαφορά.

23 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 1999, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-393/99 και C-394/99 για την έγγραφη και προφορική διαδικασία και για την έκδοση κοινής αποφάσεως.

Προκαταρκτική παρατήρηση

24 Στην υπόθεση C-393/99, το πρώτο ερώτημα αφορά το κύρος του άρθρου 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 όπως ίσχυε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1986. Από την 1η Ιανουαρίου 1987, όπως υπενθυμίστηκε στις σκέψεις 8 και 9 της παρούσας αποφάσεως, η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε και κατέστη άρθρο 14γ, στοιχείο β'. Λαμβανομένης υπόψη της χρονικής περιόδου για την οποία το Inasti αξιώνει τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως από τον G. Lorthiois και την Comtexbel, το πρώτο ερώτημα στην υπόθεση C-394/99 πρέπει να νοηθεί ότι αφορά το άρθρο 14γ, στοιχείο β', όπως ίσχυε από 1ης Ιανουαρίου 1987.

25 Πάντως, ενόψει των ερωτημάτων που υπέβαλε το Tribunal du travail de Tournai στις δύο υποθέσεις, η ουσία του επίδικου κανόνα ταυτίζεται και στα δύο διαδοχικώς ισχύσαντα κείμενά του και, για πρακτικούς λόγους, στη συνέχεια της παρούσας αποφάσεως, θα αναφέρεται μόνον «το άρθρο 14γ, στοιχείο β'», εφόσον η διατύπωση

αυτή ισχύει για τα δύο κείμενα του επιδίκου άρθρου. Το αυτό ισχύει και για το άρθρο 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο α', το οποίο κατέστη άρθρο 14γ, στοιχείο α'.

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

26 Το Inasti, η Βελγική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο αμφισβητούν το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων. Προβάλλουν κατ' ουσίαν ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση Hervein και Hervillier και με την απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-340/94, De Jaeck (Συλλογή 1997, σ. I-461), το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 14γ, στοιχείο β', και το παράρτημα VII του κανονισμού 1408/71 χωρίς να τα κηρύξει ανίσχυρα, ενώ ο γενικός εισαγγελέας είχε προτείνει να κηρυχθούν ανίσχυρα, το δε Δικαστήριο μπορούσε να το είχε πράξει αυτεπαγγέλτως. Έτσι, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις αυτές είναι έγκυρες και, ελλείψει εν τω μεταξύ νέου στοιχείου, τα ερωτήματα του Tribunal du travail de Tournai ισοδυναμούν με αμφισβήτηση του δεδικασμένου.

27 Τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν. Το γεγονός ότι το Δικαστήριο, επιληφθέν προδικαστικού ερωτήματος, δεν αποφάνθηκε επί νομικού ζητήματος για το οποίο δεν ρωτήθηκε και το οποίο επί πλέον δεν προβλήθηκε από τους διαδίκους ή τους παρεμβαίνοντες δεν σημαίνει ότι αποφάνθηκε οριστικώς επί του επιδίκου ζητήματος. Εξάλλου, τίποτα δεν εμποδίζει το Δικαστήριο, κατόπιν ερωτήματος εθνικού δικαστηρίου και στο πλαίσιο της συνεργασίας που το Δικαστήριο διατηρεί με το δικαστήριο αυτό κατ' εφαρμογή του άρθρου 234 ΕΚ, να αποφανθεί επί του κύρους πράξεως, εκδοθείσας από τα κοινοτικά όργανα, την οποία είχε ήδη την ευκαιρία να ερμηνεύσει.

28 Συνεπώς, τα υποβληθέντα από το Tribunal du travail de Tournai προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

Υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις

29 Το Inasti και η Βελγική Κυβέρνηση τονίζουν μεταξύ άλλων ότι η εφαρμογή του άρθρου 14γ, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 οδηγεί στην ίδια αντιμετώπιση όλων των εργαζομένων που ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο, είτε ασκούν περαιτέρω μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο είτε σε άλλο κράτος μέλος. Όλοι υπάγονται, υπό τους ίδιους όρους, στις κοινωνικές ασφαλίσεις για τους μη μισθωτούς εργαζομένους στο Βέλγιο. Έτσι πληρούνται οι αρχές που εφάρμοσε το Δικαστήριο στις αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1988, 143/87, Stanton (Συλλογή 1988, σ. 3877), και 154/87 και 155/87, Wolf κ.λπ. (Συλλογή 1988, σ. 3897), κατά τις οποίες ένα πρόσωπο που ασκεί μη μισθωτή εργασία σ' ένα κράτος μέλος πρέπει, όταν ασκεί και μισθωτή δραστηριότητα, να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο είτε ασκεί την εν λόγω μισθωτή δραστηριότητα στο ίδιο κράτος είτε σε άλλο κράτος μέλος. Οι αρχές αυτές θεσπίζουν υποχρέωση απαγορεύσεως των διακρίσεων, αλλά ουδόλως απαγορεύουν την παράλληλη υπαγωγή σε δύο συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως. Επί πλέον, η απορρέουσα από το άρθρο 14γ, στοιχείο β', κατάσταση διαφέρει αυτής που οδήγησε στην απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-53/95, Kemmler (Συλλογή 1996, σ. I-703), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επιβάλλει την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ελευθέρων επαγγελματιών σε όσους εργάζονται ήδη ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε άλλο κράτος μέλος, όπου κατοικούν και υπάγονται σε ορισμένο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, εφόσον η υποχρέωση αυτή δεν τους παρέχει καμία συμπληρωματική ασφαλιστική προστασία, κατάσταση που αφορά εργαζόμενο ο οποίος ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα σε δύο κράτη μέλη και όχι μη μισθωτή δραστηριότητα σε ένα κράτος και μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος.

30 Περαιτέρω, το Inasti, η Βελγική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο υποστηρίζουν ότι η εφαρμογή της νομοθεσίας κοινωνικής ασφαλίσεως ενός κράτους μέλους σε μη μισθωτή δραστηριότητα που ασκείται στο Βέλγιο θα οδηγούσε de facto σε εναρμόνιση των νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως, ενώ η Συνθήκη προβλέπει απλώς συντονισμό των νομοθεσιών αυτών.

31 Τέλος, το Inasti εκθέτει ότι η θέσπιση του άρθρου 14γ, στοιχείο β', δεν άλλαξε τίποτα για τους εργαζομένους που ασκούν ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα στη Γαλλία και μη μισθωτή δραστηριότητα στο Βέλγιο σε σχέση με την προηγούμενη κατάσταση που απέρρεε από τη γενική σύμβαση για την κοινωνική ασφάλιση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας, που υπογράφηκε στις 17 Ιανουαρίου 1948, εγκρίθηκε με τον βελγικό νόμο της 2ας Ιουνίου 1949 και συμπληρώθηκε με τις διοικητικές συμφωνίες της 23ης Δεκεμβρίου 1953 και 25-26 Ιανουαρίου 1956 (στο εξής: γενική σύμβαση για την κοινωνική ασφάλιση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας της 17ης Ιανουαρίου 1948), σύμφωνα με την οποία τα πρόσωπα που βρίσκονται στην κατάσταση αυτή υπάγονται ήδη σε δύο συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως.

32 Η Επιτροπή τονίζει ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν σκοπεί ούτε να τροποποιήσει τη δομή ή το περιεχόμενο των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως ούτε να εναρμονίσει τις νομοθεσίες αυτές, αλλά μόνον να τις συντονίσει. Έτσι, κακώς επικρίθηκε το γεγονός ότι το άρθρο 14γ, στοιχείο β', και το παράρτημα VII του κανονισμού 1408/71 αφορούν μόνον ορισμένα κράτη μέλη. Πράγματι, η κατάσταση αυτή, που δεν συνιστά διάκριση λόγω ιθαγενείας, απορρέει από τα ίδια τα όρια του κανονισμού 1408/71.

33 Το άρθρο 14γ, στοιχείο β', θεσπίστηκε για να ανταποκριθεί στη μέριμνα πολλών κρατών μελών ενώπιον της πρακτικής ορισμένων προσώπων να κατανέμουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα μεταξύ διαφόρων κρατών μελών προκειμένου να αποφύγουν την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που είναι συναφείς με μέρος της δραστηριότητας αυτής.

34 Η διάταξη αυτή, μολονότι παρεκκλίνει από τον γενικό κανόνα, τον οποίο θεσπίζει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, του αποκλειστικού χαρακτήρα της εφαρμοστέας νομοθεσίας, δεν συνιστά καθαυτή εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και στο δικαίωμα εγκαταστάσεως, καθόσον δεν καταλήγει σε διπλή υπαγωγή σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως για την ίδια δραστηριότητα, αλλά προβλέπει παράλληλη καταβολή κοινωνικών εισφορών για τα πρόσωπα που ασκούν ταυτόχρονα δύο διαφορετικές δραστηριότητες από τις οποίες προσπορίζονται δύο διαφορετικά εισοδήματα. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης, με την

απόφαση της 13ης Ιουλίου 1976, 19/76, Triches (Συλλογή τόμος 1976, σ. 469), ότι το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 42 ΕΚ) αναγνωρίζει στο Συμβούλιο την ελευθερία να επιλέγει κάθε αντικειμενικά δικαιολογημένο μέσο, ακόμα και αν οι διατάξεις που θεσπίζει δεν οδηγούν στην εξάλειψη όλων των κινδύνων ανισότητας των εργαζομένων, οφειλομένων στις διαφορές των οικείων εθνικών συστημάτων.

35 Επί πλέον, ο κανονισμός 3811/86 προσέθεσε στο άρθρο 14δ του κανονισμού 1408/71 μια νέα παράγραφο 2, προκειμένου τα εν λόγω πρόσωπα να μην επιβαρύνονται με υπέρμετρες εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις της προτάσεως κανονισμού του Συμβουλίου που κατέληξε στην έκδοση του κανονισμού 3811/86, το άρθρο 14δ τροποποιήθηκε «προκειμένου να διαφυλαχθούν, προς το συμφέρον του εργαζομένου, τα συναφή αποτελέσματα, στο πεδίο των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, από ορισμένες εθνικές νομοθεσίες, με την από κοινού άσκηση μισθωτής και μη μισθωτής δραστηριότητας (μείωση του ποσοστού, απαλλαγή από την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, πλήρες ποσοστό αλλά υπολογιζόμενο σε άλλο ανώτατο όριο...)». Συνεπώς, στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 14γ, στοιχείο β', εναπόκειται στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε να δικαιολογείται αντικειμενικώς η απαιτούμενη εισφορά κοινωνικής ασφαλίσεως εκ παραλλήλου με την εισφορά που έχει ήδη καταβληθεί σε άλλο κράτος μέλος από τον εργαζόμενο, να είναι ανάλογη προς τη δραστηριότητά του και να παρέχει στον εργαζόμενο συμπληρωματικό πλεονέκτημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Αν, παρά το άρθρο 14δ, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 3811/86, η εφαρμογή του κανονισμού 1408/71 καταλήγει, σε μία συγκεκριμένη περίπτωση, στην επιβολή μη αντικειμενικώς δικαιολογημένης και δυσανάλογης πρόσθετης επιβαρύνσεως για έναν εργαζόμενο, η κατάσταση αυτή μπορεί να συνιστά εμπόδιο στο δικαίωμα εγκαταστάσεως. Πάντως, τότε το εμπόδιο αυτό προκύπτει από την επίδικη εθνική νομοθεσία και όχι από το άρθρο 14γ, στοιχείο β'.

36 Επικουρικώς, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι το άρθρο 14γ, στοιχείο β', συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η Επιτροπή φρονεί ότι η διάταξη αυτή μπορεί να δικαιολογείται ενόψει των άρθρων 48 και 52 της Συνθήκης. Συναφώς, στηριζόμενη στις αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 1977, 46/76, Bauhuis (Συλλογή τόμος 1977, σ. 1), και της 20ής Ιουνίου 1991, C-39/90, Denkavit (Συλλογή 1991, σ. I-3069), η Επιτροπή θεωρεί ότι το Συμβούλιο δικαιούται, όπως τα κράτη μέλη, να προβάλλει δικαιολογίες για την ύπαρξη εμποδίων στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών.

37 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, στην προαναφερθείσα απόφαση Kemmler, το Δικαστήριο όχι μόνον δέχθηκε ότι εθνική κανονιστική ρύθμιση που καταλήγει να υποβάλλει μη μισθωτό εργαζόμενο στη νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως δύο κρατών μελών μπορεί να δικαιολογείται με τη χορήγηση συμπληρωματικής κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά έκρινε, ευρύτερα, ότι τέτοιου είδους κανονιστική ρύθμιση συμβιβάζεται με το άρθρο 52 της Συνθήκης εάν μπορεί «να δικαιολογηθεί προσηκόντως». Εν προκειμένω όμως οι λόγοι της προσθήκης του άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII στον κανονισμό 1408/71 συνιστούν προσήκουσα δικαιολογία ενόψει των άρθρων 48 και 52 της Συνθήκης.

38 Ο C. Hervein και η Hervillier καθώς και ο G. Lorthiois και η Comtexbel (στο εξής, από κοινού: Hervein κ.λπ.) υπενθυμίζουν καταρχάς, ότι μέχρι το 1982, τα ευρισκόμενα στην κατάστασή τους πρόσωπα υπάγονταν στη γενική σύμβαση για την κοινωνική ασφάλιση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας της 17ης Ιανουαρίου 1948. Τα πρακτικά όμως των συνεδριάσεων των συμβαλλομένων μερών της 25ης και 26ης Ιανουαρίου 1956 διευκρινίζουν μεταξύ άλλων: «Παρ' όλ' αυτά, αν ο ενδιαφερόμενος χαρακτηρίζεται ως μισθωτός στη Γαλλία και μη μισθωτός στο Βέλγιο, αλλά υπό την έννοια της βελγικής νομοθεσίας, οι δύο ιδιότητες συνιστούν μία και την αυτή επαγγελματική δραστηριότητα και εφαρμοστέα είναι μόνον η γαλλική νομοθεσία. Έτσι, αυτό ισχύει ιδίως για τον διευθυντή εταιρίας στη Γαλλία ο οποίος είναι συγχρόνως διευθύνων σύμβουλος στο Βέλγιο θυγατρικών εταιριών της εν λόγω εταιρίας». Βάσει των εγγράφων αυτών, το Tribunal du travail de Tournai, με απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1987, υποχρέωσε το Inasti να επιστρέψει νομιμοτόκως στον C. Hervein και στην Hervillier τις εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως βάσει της ιδιότητας του μη μισθωτού εργαζομένου που αχρεωστήτως εισέπραξε μεταξύ 1974 και 1982. Το άρθρο 14γ, στοιχείο β', του κανονισμού 1408/71 όμως, το οποίο αντικατέστησε την εν λόγω διμερή σύμβαση, επέβαλε στο εξής στον C. Hervein να καταβάλλει εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως ταυτόχρονα στη Γαλλία και στο Βέλγιο.

39 Σύμφωνα με τους Hervein κ.λπ., υποστηριζομένους από την Ελληνική Κυβέρνηση, τέτοιου είδους κατάσταση δεν είναι δίκαιη και αντιβαίνει στα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης. Οι Hervein κ.λπ. θεωρούν ότι, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Stanton, Wolf κ.λπ. και Kemmler, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης απαγορεύουν κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους επιβάλλουσα στα πρόσωπα που ασκούν ήδη μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος, όπου κατοικούν και υπάγονται στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, να καταβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως στο σύστημα μη μισθωτών

εργαζομένων, διότι τέτοιου είδους κανονιστική ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα να μην ευνοεί την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε πλείονα του ενός κράτη μέλη. Τα άρθρα όμως 48 και 52 απαγορεύουν α ζοσυιοσι το ίδιο αυτό αποτέλεσμα να απορρέει από κανονισμό του Συμβουλίου. Φυσικά, στις τρεις προαναφερθείσες αποφάσεις, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι εμπόδιο κατά την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων εκτός του εδάφους ενός μόνον κράτους μέλους μπορεί να δικαιολογείται στην περίπτωση που η εθνική κανονιστική ρύθμιση προσφέρει οποιαδήποτε συμπληρωματική κοινωνική ασφάλιση. Πάντως, κατά την άσκηση της νομοθετικής αρμοδιότητάς του, το Συμβούλιο δεν δικαιούται να προβάλλει τέτοια δικαιολογία.

40 Περαιτέρω, οι Hervein κ.λπ. αμφισβητούν ότι, όπως ισχυρίζεται το Συμβούλιο, οι επίδικες διατάξεις είναι απαραίτητες ώστε τα πρόσωπα που ασκούν ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα σ' ένα κράτος μέλος και μη μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος να μην καταβάλλουν κατώτερες εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως από τα πρόσωπα που ασκούν τις δύο αυτές δραστηριότητες σε ένα μόνον κράτος μέλος. Για να αποφευχθεί ακριβώς αυτό το αποτέλεσμα, το άρθρο 14δ, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι το πρόσωπο το οποίο ασκεί συγχρόνως μισθωτή δραστηριότητα σ' ένα κράτος μέλος και μη μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος και υπάγεται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14γ, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, θεωρείται ότι ασκεί το σύνολο των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων στο κράτος αυτό. Εξάλλου, επειδή οι εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως υπολογίζονται κατά πολύ διαφορετικό τρόπο από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, είναι ανακριβές να υποστηριχθεί ότι η υπαγωγή σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως σε ένα μόνον κράτος μέλος έχει εν πάση περιπτώσει αποτέλεσμα να είναι χαμηλότερες οι καταβαλλόμενες εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως. Μετά την έκδοση του κανονισμού 3811/86, το επιχείρημα του Συμβουλίου φαίνεται ακόμα λιγότερο πειστικό. Πράγματι, αφενός, το άρθρο 14γ, στοιχείο β', όπως προκύπτει από τον κανονισμό αυτό, διευκρινίζει απλώς ότι το πρόσωπο που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος ενός κράτους μέλους και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους υπάγεται στη νομοθεσία καθενός από τα κράτη αυτά μόνο για τη δραστηριότητα που ασκεί στο έδαφός του. Αφετέρου, το άρθρο 14δ, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71, όπως προκύπτει από τον κανονισμό 3811/86, μπορεί να έχει κάλλιστα ως αποτέλεσμα να μειώνει αντί να αυξάνει το ποσοστό της εισφοράς κοινωνικής ασφαλίσεως.

41 Τέλος, οι Hervein κ.λπ. τονίζουν ότι το παράρτημα VII αφορά μόνον ορισμένα κράτη μέλη. Συνεπώς, μολονότι οι επίμαχες διατάξεις μπορούν, σε ορισμένες περι-

πτώσεις, να έχουν ως συνέπεια ο ενδιαφερόμενος να απολαύει συμπληρωματικής προστασίας, έχουν παρ' όλ' αυτά ως αποτέλεσμα να αυξάνουν τις διαφορές που απορρέουν ήδη από τις εθνικές νομοθεσίες και να δημιουργούν άνιση μεταχείριση των υπηκόων των κρατών μελών αναλόγως του τόπου ασκήσεως των δραστηριοτήτων τους.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

42 Το κύρος του άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του κανονισμού 1408/71 πρέπει να εξετασθεί ενόψει των άρθρων 48 και 51 της Συνθήκης, σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των μισθωτών εργαζομένων, καθώς και του άρθρου 52 της Συνθήκης, σχετικά με την ελευθερία εγκαταστάσεως όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των μη μισθωτών εργαζομένων.

43 Ο θεσπιζόμενος στο άρθρο 14γ, στοιχείο β', κανόνας, του οποίου το προσωπικό πεδίο εφαρμογής προσδιορίζεται με το παράρτημα VII του κανονισμού 1408/71, μπορεί πράγματι να αφορά τόσο τα πρόσωπα που ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα σ' ένα κράτος μέλος και κάνουν ή επιθυμούν να κάνουν χρήση του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας για να ασκήσουν μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος, όσο και τα πρόσωπα που ασκούν μισθωτή δραστηριότητα σε ένα κράτος μέλος και κάνουν ή επιθυμούν να κάνουν χρήση του δικαιώματός τους της ελευθερίας εγκαταστάσεως για να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα σε άλλο κράτος.

44 Το άρθρο 48 της Συνθήκης επιβάλλει μεταξύ άλλων την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας, μεταξύ των μισθωτών εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τις άλλες συνθήκες εργασίας. Το άρθρο αυτό θεσπίζει συγκεκριμένα το δικαίωμα, με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με τον σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους.

45 Το άρθρο 51 της Συνθήκης ορίζει ότι το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ομοφωνία βάσει προτάσεως της Επιτροπής, λαμβάνει στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ιδίως με τη θέσπιση ενός συστήματος που να εξασφαλίζει στους διακινουμένους εργαζομένους και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, αφενός, τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτής και, αφετέρου, την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν εντός των κρατών μελών.

46 Το άρθρο 52 της Συνθήκης προβλέπει ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και διαχείριση επιχειρήσεων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους.

47 Οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων έχουν, επομένως, σκοπό να διευκολύνουν την άσκηση από τους κοινοτικούς υπηκόους πάσης φύσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων στο σύνολο του εδάφους της Κοινότητας και δεν επιτρέπουν εθνικές ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να είναι δυσμενείς για τους εν λόγω υπηκόους όταν αυτοί επιθυμούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και πέρα από το έδαφος ενός μόνον κράτους μέλους (προαναφερθείσα απόφαση Stanton, σκέψη 13).

48 Τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης απαγορεύουν συνεπώς κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους που απαλλάσσει από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο σύστημα μη μισθωτών εργαζομένων τα πρόσωπα που απασχολούνται δευτερευόντως ως μη μισθωτοί σ' αυτό το κράτος μέλος, όταν απασχολούνται κυρίως ως μισθωτοί στο ίδιο αυτό κράτος μέλος, αλλά αρνείται αυτή την απαλλαγή στα πρόσωπα που απασχολούνται κυρίως ως μισθωτοί σε άλλο κράτος μέλος (προαναφερθείσα απόφαση Stanton, σκέψη 14). Τέτοια κανονιστική ρύθμιση δεν ευνοεί, εκ του αποτελέσματός της και μόνον, την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, εφόσον θέτει σε μειονεκτική θέση τους εργαζόμενους που προβαίνουν στην επιλογή αυτή σε σχέση με αυτούς που ασκούν όλες τις δραστηριότητές τους στο κράτος μέλος που έχει εκδώσει την εν λόγω κανονιστική ρύθμιση.

49 Ομοίως, εάν δεν υπάρχει προσήκουσα δικαιολογία όπως η παροχή συμπληρωματικής κοινωνικής προστασίας στους ενδιαφερομένους, το άρθρο 52 της Συνθήκης απαγορεύει κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, κατά την οποία υπέχουν υποχρεώσεις καταβολής εισφορών στο σύστημα ασφαλίσεως των ελευθέρων επαγγελματιών όσοι εργάζονται ήδη ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε άλλο κράτος μέλος, εντός του οποίου κατοικούν και υπάγονται σε ορισμένο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως (προαναφερθείσα απόφαση Kemmler, σκέψεις 12 και 13). Τέτοια κανονιστική ρύθμιση δεν ευνοεί πράγματι την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας σε δεύτερο κράτος μέλος, εφόσον οι κοινωνικής φύσεως εισφορές που συνεπάγεται καταβάλλονται αχρεωστήτως από τους ενδιαφερομένους.

50 Εντούτοις, η Συνθήκη δεν προέβλεψε την εναρμόνιση των νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τους μισθωτούς εργαζομένους, το άρθρο 51 της Συνθήκης προβλέπει τον συντονισμό και όχι την εναρμόνιση των νομοθεσιών αυτών. Οι ουσιαστικές και διαδικαστικές διαφορές μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, μεταξύ των δικαιωμάτων των ατόμων που εργάζονται σε αυτά, δεν επηρεάζονται από τη διάταξη αυτή (βλ. ιδίως την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1986, 41/84, Pinna, Συλλογή 1986, σ. 1, σκέψη 20· προαναφερθείσες αποφάσεις De Jaeck, σκέψη 18, και Hervein και Hervillier, σκέψη 16).

51 Συνεπώς, η Συνθήκη δεν διασφαλίζει στον εργαζόμενο ότι η επέκταση των δραστηριοτήτων του σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη ή η μεταφορά τους σε άλλο κράτος μέλος θα είναι ουδέτερη όσον αφορά τον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως. Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των νομοθεσιών περί κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών, τέτοιου είδους επέκταση ή μεταφορά μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση, να είναι κατά το μάλλον ή ήττον ευνοϊκή ή δυσμενής για τον εργαζόμενο στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας. Συνεπώς, κατ' αρχήν, ένα ενδεχόμενο μειονέκτημα, σε σχέση με την κατάσταση όπου ο εργαζόμενος ασκεί το σύνολο των δραστηριοτήτων του στο ίδιο κράτος μέλος, συνακόλουθο της επεκτάσεως των δραστηριοτήτων του ή της μεταφοράς του σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη και στην υπαγωγή του σε νέα νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν αντιβαίνει στις διατάξεις των άρθρων 48 και 52 της Συνθήκης, αν η νομοθεσία αυτή δεν θέτει σε δυσμενή θέση τον εργαζόμενο αυτό σε σχέση με τους εργαζομένους που ασκούν το σύνολο των δραστηριοτήτων τους στο κράτος μέλος όπου εφαρμόζεται η νομοθεσία αυτή ή σε σχέση με τους εργαζομένους που υπάγονταν ήδη προηγουμένως στη νομοθεσία αυτή και αν η νομοθεσία αυτή δεν οδηγεί αμιγώς και απλώς στην καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως αχρεωστήτως.

52 Έτσι, το σύστημα που τέθηκε σε εφαρμογή με τον κανονισμό 1408/71 είναι μόνο σύστημα συντονισμού, το οποίο αφορά κυρίως, κατά τον τίτλο ΙΙ, τον προσδιορισμό της ή των εφαρμοστέων νομοθεσιών στους μισθωτούς και μη μισθωτούς εργαζομένους που κάνουν χρήση, υπό διάφορες περιστάσεις, του δικαιώματός τους ελεύθερης κυκλοφορίας. Είναι εγγενές στο σύστημα αυτό ότι το επίπεδο των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που πρέπει να καταβληθούν για την άσκηση δραστηριότητας διαφέρει ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο η δραστηριότητα αυτή ασκείται εν όλω ή εν μέρει ή ανάλογα με τη νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως στην οποία υπάγεται η δραστηριότητα αυτή (βλ., συναφώς, την απόφαση της 8ης Μαρτίου 2001, C-68/99, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2001, σ. I-1865, σκέψη 29).

53 Επί πλέον, όταν ο κοινοτικός νομοθέτης ορίζει απλώς την ή τις νομοθεσίες που θα εφαρμοσθούν σε διάφορες καταστάσεις, όπως έπραξε στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού 1408/71, δεν μπορεί να καθορίζει το περιεχόμενο των εθνικών νομοθεσιών περί κοινωνικής ασφαλίσεως, το συμβατό των οποίων με τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

54 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το συμβατό των διατάξεων του άρθρου 14γ, στοιχείο β', με τις απαιτήσεις των άρθρων 48, 51 και 52 της Συνθήκης δεν μπορεί να συνδεθεί με τις διαπιστωθείσες διαφορές, σε θέματα εισφορών ή παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, μεταξύ των καταστάσεων όπου ένας εργαζόμενος ασκεί συγχρόνως μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα σε ένα μόνον κράτος μέλος και των καταστάσεων όπου ένας εργαζόμενος ασκεί τις δραστηριότητες αυτές σε διαφορετικά κράτη μέλη. Συνεπώς, πρέπει να εκτιμηθεί αν αυτός καθαυτός ο κανόνας που έγινε δεκτός από τον κοινοτικό νομοθέτη, ότι, σε ορισμένες ιδιαίτερες καταστάσεις και αντίθετα προς την γενική αρχή που θεσπίζει ο κανονισμός 1408/71, ένα πρόσωπο που ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη εμπίπτει συγχρόνως στις νομοθεσίες των δύο κρατών μελών και όχι στη νομοθεσία του ενός, δεν ευνοεί την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, στο μέτρο που η διπλή υπαγωγή σε νομοθεσίες διαφορετικών κρατών μελών είναι οπωσδήποτε πολυπλοκότερη για τους ενδιαφερομένους από την υπαγωγή σε μία μόνο νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους.

55 Συναφώς, μερικές φορές, είναι αναμφίβολα απλούστερη η υπαγωγή στη νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους. Τούτο συμβαίνει αν ένα πρόσωπο που ασκεί πολλές ομοειδείς δραστηριότητες σ' ένα μόνον κράτος εμπίπτει σε ένα μόνο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως: το γεγονός ότι υποχρεούται να εμπίπτει σε διάφορα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως στην περίπτωση ασκήσεως των δραστηριοτήτων αυτών σε διάφορα κράτη μέλη καθιστά συνεπώς πολυπλοκότερη την άσκηση αυτή από ό,τι την άσκησή τους σε ένα μόνον κράτος μέλος. Δεν συμβαίνει όμως πάντα αυτό. Η σώρευση μισθωτών (ή μη μισθωτών) δραστηριοτήτων σε διαφορετικούς επαγγελματικούς κλάδους, ακόμη και αν ασκούνται σε ένα μόνον κράτος μέλος, μπορεί επίσης να καταλήξει στην υπαγωγή σε διάφορα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως.

56 Ομοίως, όταν ασκούνται ταυτόχρονα σε ένα μόνον κράτος μέλος μισθωτές και μη μισθωτές δραστηριότητες, αρκετά συχνά είναι υποχρεωτική η υπαγωγή σε περισσότερα από ένα συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως. Στην περίπτωση αυτή, το γεγονός ότι η άσκηση δραστηριοτήτων διαφορετικής φύσεως σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη οδηγεί στην εφαρμογή των νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως δύο κρατών μελών δεν δυσχεραίνει οπωσδήποτε την κατάσταση, μπορεί μάλιστα να την απλουστεύει στο μέτρο που η εφαρμογή της νομοθεσίας κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους όπου ασκείται η δραστηριότητα μπορεί, λαμβανομένης υπόψη της αντιστοιχίας της προς τις συνθήκες ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής σ' αυτό το κράτος, να είναι απλούστερη από την εφαρμογή στην δραστηριότητα αυτή νομοθεσίας κοινωνικής ασφαλίσεως άλλου κράτους μέλους.

57 Συνεπώς, η κατάσταση διαφέρει ανά περίπτωση, μολονότι είναι αληθές ότι, όταν το ένα από τα εν λόγω κράτη μέλη διαθέτει ενιαία νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως ή όταν ομοειδής δραστηριότητα χαρακτηρίζεται διαφορετικά στα εν λόγω κράτη μέλη, όπως συμβαίνει για τις δραστηριότητες των C. Hervein και G. Lorthiois, η ταυτόχρονη εφαρμογή των νομοθεσιών δύο κρατών μελών μπορεί να είναι πολυπλοκότερη για τον ενδιαφερόμενο απ' ό,τι η εφαρμογή της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους.

58 Πάντως, όπως τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης δεν συνεπάγονται ότι η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα ουδέποτε αντιστοιχεί σε διακύμανση του επιπέδου των εισφορών

κοινωνικής ασφαλίσεως που μπορεί να τους επιβληθούν ή της κοινωνικής προστασίας που τους διασφαλίζεται, τα άρθρα αυτά δεν συνεπάγονται περαιτέρω, ελλείψει εναρμονίσεως των νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως, ότι, εν πάση περιπτώσει, διασφαλίζεται ότι δεν καθίσταται πολυπλοκότερη η διαχείριση της κοινωνικής καλύψεως των ενδιαφερομένων.

59 Συνεπώς, κατόπιν αιτήσεως πολλών κρατών μελών για να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες της διοργανώσεως της κοινωνικής ασφαλίσεως σ' αυτά τα κράτη, το Συμβούλιο προέβλεψε, στο άρθρο 14γ του κανονισμού 1408/71, ότι εργαζόμενος που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα σε ορισμένα κράτη μέλη και μη μισθωτή δραστηριότητα σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη εμπίπτει ταυτόχρονα στις νομοθεσίες δύο διαφορετικών κρατών μελών, στη μία βάσει της μισθωτής του δραστηριότητας, στην άλλη βάσει της μη μισθωτής του δραστηριότητας, ενώ, αν οι δραστηριότητες αυτές ασκούνται συγχρόνως σε άλλα κράτη μέλη, εμπίπτει μόνον σε νομοθεσία προσδιοριζόμενη ανάλογα με τη μισθωτή του δραστηριότητα. Με τον τρόπο αυτό, το Συμβούλιο άσκησε την αποστολή του περί συντονισμού της εφαρμογής των νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως για τους διακινούμενους εργαζομένους προσδιορίζοντας την ή τις νομοθεσίες που είναι εφαρμοστέες στους ενδιαφερομένους.

60 Προσθετέον ότι, εκ παραλλήλου, το Συμβούλιο θέσπισε διατάξεις για να διασφαλίσει, όσο το δυνατόν περισσότερο σε ένα σύστημα απλού συντονισμού, την ίση μεταχείριση μεταξύ διακινουμένων εργαζομένων. Έτσι, οι διατάξεις του άρθρου 14δ, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, σύμφωνα με τις οποίες ο εργαζόμενος που ασκεί ταυτόχρονα μισθωτή και μη μισθωτή δραστηριότητα στο έδαφος διαφόρων κρατών μελών υπάγεται σε μία νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως δυνάμει του άρθρου 14γ, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71, θεωρείται, για τους σκοπούς εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής, ότι ασκεί το σύνολο των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, σκοπούν να αποτρέψουν το γεγονός ότι, αντίθετα προς τον εργαζόμενο που υπόκειται στην ίδια υποθετική περίπτωση σε δύο νομοθεσίες δυνάμει του άρθρου 14γ, στοιχείο β', ένα μέρος των δραστηριοτήτων του εργαζομένου αυτού δεν εμπίπτει σε καμία νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως,.

61 Το Συμβούλιο επιδίωξε τον ίδιο στόχο εκδίδοντας τον κανονισμό 3811/86, που άρχισε να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1987. Πράγματι, αφενός, προσθέτοντας με τον κανονισμό αυτό μία νέα παράγραφο 2 στο άρθρο 14δ, που ορίζει ότι το πρόσωπο που αναφέρεται στο άρθρο 14γ, στοιχείο β', θεωρείται, για τον καθορισμό του ποσοστού των εισφορών που επιβαρύνουν τους μη μισθωτούς εργαζόμενους βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα, ότι άσκησε τη μισθωτή του δραστηριότητα στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους, το Συμβούλιο υπενθύμισε στα κράτη μέλη την υποχρέωσή τους να αντιμετωπίζουν κατά τρόπο μη δημιουργούντα διακρίσεις τους εργαζομένους που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 14γ, στοιχείο β', σε σχέση με τους εργαζομένους που ασκούν το σύνολο των δραστηριοτήτων τους σε ένα μόνον κράτος μέλος. Αφετέρου, θεσπίζοντας πολυάριθμες διατάξεις, που απαριθμούνται στο άρθρο 2 του κανονισμού 3811/86, με σκοπό να διευκολύνεται η σώρευση των παροχών που χορηγούνται δυνάμει δύο εφαρμοστέων νομοθεσιών, το Συμβούλιο υπενθύμισε στα κράτη μέλη την υποχρέωσή τους να διασφαλίζουν ότι καμία επιβαλλομένη εισφορά κοινωνικής ασφαλίσεως δεν καταβάλλεται αχρεωστήτως.

62 Υπό τις συνθήκες αυτές, το άρθρο 14γ, στοιχείο β', δεν είναι ασυμβίβαστο με τα άρθρα 48, 51 και 52 της Συνθήκης.

63 Πάντως, στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο εν λόγω άρθρο 14γ, στοιχείο β', τα κράτη μέλη, οι νομοθεσίες των οποίων εφαρμόζονται ταυτόχρονα, πρέπει να μεριμνούν για την τήρηση των απαιτήσεων που απορρέουν από τα άρθρα 48, 51 και 52 της Συνθήκης.

64 Έτσι, σε κατάσταση όπως αυτή στην οποία βρίσκεται ο G. Lorthiois όπου, λαμβανομένου υπόψη του επιπέδου της δραστηριότητάς του στο Βέλγιο, οι εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως που του ζητούνται δεν οδηγούν σε καμία συμπληρωματική κοινωνική προστασία, το άρθρο 52 της Συνθήκης απαγορεύει ευθέως να του επιβάλλεται η καταβολή τέτοιων εισφορών (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Kemmler, σκέψεις 12 και 13· βλ., επίσης, συναφώς, την απόφαση της 3ης Ιανουαρίου 1982, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 62/81 και 63/81, Seco και Desquenne & Gival, Συλλογή 1982, σ. 223, σκέψη 10).

65 Όταν, αντιθέτως, η επιβαλλόμενη υποχρέωση καταβολής εισφορών βάσει των δύο ταυτοχρόνως εφαρμοστέων νομοθεσιών δυνάμει του άρθρου 14γ, στοιχείο β', οδηγούν κατά κάποιο τρόπο στην παροχή κοινωνικής προστασίας, τα άρθρα 48, 51 και 52 της Συνθήκης δεν απαγορεύουν κατ' αρχήν την είσπραξη τέτοιων εισφορών και η χορήγηση των διαφόρων παροχών βάσει των δύο νομοθεσιών πρέπει να πραγματοποιείται λαμβανομένων υπόψη των κρισίμων διατάξεων περί συντονισμού που περιλαμβάνονται στον κανονισμό 1408/71 και στον κανονισμό εφαρμογής, συγκεκριμένα των διατάξεων που προστέθηκαν με το άρθρο 2 του κανονισμού 3811/86, με σκοπό κυρίως να διευθετούνται οι περιπτώσεις σωρεύσεως των παροχών που χορηγούνται βάσει των δύο εφαρμοστέων νομοθεσιών και να διευκολύνεται η σώρευση αυτή όταν το είδος των επιδίκων παροχών είναι συναφώς πρόσφορο.

66 Πάντως, τονίζεται, όπως το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει με την απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1991, C-227/89, Rönfeldt (Συλλογή 1991, σ. I-323), ότι τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης δεν επιτρέπουν την απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών πλεονεκτημάτων που απορρέουν από συμβάσεις κοινωνικής ασφαλίσεως οι οποίες ισχύουν μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών και έχουν ενσωματωθεί στο δικό τους δίκαιο, την οποία θα προκαλούσε η εφαρμογή του κανονισμού 1408/71. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη. Η ίδια λύση επιβάλλεται βάσει του άρθρου 52 της Συνθήκης σε περίπτωση όπως στην περίπτωση του C. Hervein, εάν προέκυπτε ότι, πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 14γ, στοιχείο β', η γενική σύμβαση για την κοινωνική ασφάλιση μεταξύ του Βελγίου και της Γαλλίας της 17ης Ιανουαρίου 1948 απήλλασσε τους διευθύνοντες συμβούλους που ασκούσαν τη δραστηριότητά τους συγχρόνως στη Γαλλία και στο Βέλγιο από την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που προέβλεπε το βελγικό σύστημα μη μισθωτών εργαζομένων, ο δε C. Hervein, δυνάμει της συμβάσεως αυτής, απηλλάσσετο αρχικώς από την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως στο Βέλγιο. Συνεπώς, δεν πρέπει να του αντιταχθούν οι διατάξεις του άρθρου 14γ, στοιχείο β', ώστε να του επιβληθεί η καταβολή φόρων κοινωνικής ασφαλίσεως στο βελγικό σύστημα μη μισθωτών εργαζομένων.

67 Συνεπώς, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του κανονισμού 1408/71. Πάντως, εναπόκειται ενδεχομένως στον εθνικό δικαστή, ο οποίος επιλήφθηκε των διαφορών στο πλαίσιο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, αφενός, να

εξακριβώσει αν οι εθνικές νομοθεσίες εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο αυτό κατά τρόπο συνάδοντα προς τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης, ιδίως αν η εθνική νομοθεσία, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της οποίας αμφισβητούνται, οδηγεί σαφώς στην παροχή κοινωνικής προστασίας για τον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο, και, αφετέρου, να εξακριβώσει αν πρέπει εξαιρετικώς να μη ληφθεί υπόψη η διάταξη αυτή, τη αιτήσει του ενδιαφερομένου εργαζομένου, εφόσον οδηγούν σε απώλεια κοινωνικοασφαλιστικού πλεονεκτήματος το οποίο αρχικώς διέθετε ο εργαζόμενος δυνάμει συμβάσεως για την κοινωνική ασφάλιση που ισχύει μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

68 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

69 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Βελγική και η Ελληνική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 1999 το Tribunal du travail de Tournai, αποφαίνεται:

Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος:

— **του άρθρου 14γ, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983·**

— **του άρθρου 14γ, στοιχείο β', και του παραρτήματος VII του ιδίου κανονισμού, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3811/86 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1986.**

Πάντως, εναπόκειται ενδεχομένως στον εθνικό δικαστή, ο οποίος επιλήφθηκε των διαφορών στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων αυτών, αφενός, να εξακριβώσει αν οι εθνικές νομοθεσίες που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο αυτό κατά τρόπο συνάδοντα προς τα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως άρθρα 39 ΕΚ και 43 ΕΚ), ιδίως αν η εθνική νομοθεσία, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της οποίας αμφισβητούνται, οδηγεί σαφώς στην παροχή κοινωνικής προστασίας για τον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο, και, αφετέρου, να εξακριβώσει αν πρέπει εξαιρετικώς να μη ληφθούν υπόψη οι διατάξεις αυτές, τη αιτήσει του ενδιαφερομένου εργαζομένου, εφόσον οδηγούν σε απώλεια κοινωνικοασφαλιστικού πλεονεκτήματος το οποίο αρχικώς διέθετε ο εργαζόμενος δυνάμει συμβάσεως για την κοινωνική ασφάλιση που ισχύει μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών.

Rodríguez Iglesias	Jann	Macken
Colneric	Gulmann	Edward
Puissochet	Wathelet	Σκουρής

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Μαρτίου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias